

արկային համաձայնում նախորդ արված վերջու կասարված փոփոխությունների օգտավետությունը, սնտեսական զարգացման թայմանների բարելավման առումով, անվիճելի է: Նախ, ձեռնարկությունները ԵՊՀ-ի և սոցիալական առաջնությունների վճարների նվազման հաշվին լրացուցիչ ֆինանսական օգուտներ կթողնեն իրենց սրամարտության ակտիվ հարկ հասկացությունը և ազդեցությունը ԵՊՀ-ին, ավելի մոտեցել միջազգային

վճարելու և ձեռնարկությունների մեծ մասում 1 տոկոս արհմիությունների համար: Իրականում ցածր տոկոսադրույթները կիրառելի էին միայն ցածր եկամտի համար: Մասնավորապես, 30 տոկոսը կիրառվում էր արդեն ամսական 40 հազար դրամից (8 մ դոլար) ավելի ստացված եկամուտների համար: Ստացվել էր այնպես, որ, օրինակ, մախուր 100 դոլար առձեռն վճարելու համար հարկավոր էր հաշվարկել 140 դոլար աճխասավարձ: Այսինքն, ընդհանուր դրամային կազմեցին 29

հասցվել է սարեկան ութ հազարի: Եթե անգամ դաժնակալան սեղեկագրում (թիվ 33, 1997 թ.) տպագրվածը տպագրական սխալ է (դրամ է լինել ամսական ութ հազար), ևս ինչ որ հակասում է Ազգային ժողովում ֆինանսականների բովանդակությանը (մինչ այժմ, սակայն, դաժնակալան չի հերքվել), միևնույն է, զուտ զուտարային առումով ԵՊՀ-ի և սոցիալական առաջնության ևս անհավասար է: Այսինքն, ընդհանուր դրամային կազմեցին 29

ընկերությունների ստեղծման հախուռն ընթացիկ հեռ, որը սեղի է ունենում վերջին ժամանակներս, եւ որի ընթացում բազմաթիվ դաժնակալաններ այդդիսի ընկերությունների բաժնեձեռնների սերեր դարձան: Այդ դեղում սակայն թարգ չէ, թե ինչու մնացյալ անձինք դրամ է լրացնեն այդ շարաբաստիկ հայտարարագիրը, որը բացի հարկային չինովնիկի բյուրոկրատական լծակի ու ժողովուրդից, ուրիշ ոչինչ չի խոստանում: Այդ կարգի եկամուտների հարկումը Հայաստանում փորձել

թյան անողղակի հարկման ձեւ են դառնում Միայն էլեկտրաէներգիայի սակագնում ավելացված արժեքի հարկի ներառման ԵՊՀ-ի յուրաքանչյուր արի ազգաբնակչությունից զանձվում է 10-12 մլրդ դրամ: Մա այն դեղում, որ եկամտահարկի մուտքերը դրամային բյուրոյում կանխատեսվել են ընդամենը 6,5 մլրդ դրամի չափով: Մանց դրամ է ավելացնել նաեւ կառավարության վերջին ժամանակներս սովորություն դարձրած «տուրային» գրուները: Այստիսով, 1998 թ. ընդհանուր

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՍՎԱՐԳ

Ամենից ԵՊՀ-ում է ազգաբնակչությունը

յին չափանիշներին, ճիշտ է, ռուսական օրենսդրության ԵՊՀ-ով: Սակայն փոփոխությունները վերաբերում են միայն ձեռնարկություններին: Հասարակության անդամների մեծամասնությունը, որ նույնպես հարկատու է (եկամտահարկ, սոցիալական վճարներ, գույքահարկ, տուրքեր վճարողներ) եւ որի աճխասանի արդյունավետությունը էլ հենց երաշխավորում է սնտեսական զարգացումը, դուրս է մնացել կառավարության եւ օրենսդիր մարմնի ուժադրությունից: Այլապես ինչպե՞ս բացատրել, որ աճխասավարձից կասարվող ընդհանուր դրամային ավելացել են: Մինչեւ 1991 թ. աճխասավարձի դրամային կազմել են միջին աճխասավարձից միջինը 12-14 տոկոս: Սկսած 1992 թ. սկզբում նախագահի հրամանագրերով, այնուհետեւ «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքով որոշվեց եկամտահարկի դրամային սանդղակ 12, 18, 25 եւ 30 տոկոս, կախված հարկվող եկամտի մեծությունից: Աճխասավարձից թափվում էր նաեւ 1,6 տոկոս սոցիալական առաջնություն

տոկոս: Իսկ չէ՞ որ դա, կյանքի թայմանների առումով, անգամ միջին աճխասավարձ համարել չի կարելի: Փաստորեն, եկամուտների կտրուկ նվազմանը զուգահեռ, որ սեղի է ունեցել 1991 թ.-ից, դրամային հարկումը կտրուկ մեծացել է: Այսօր աճխասավարձի կամ ցածր եկամուտների իրական հարկման մակարդակով Հայաստանը զերազանցում է, օրինակ, ԱՄՆ-ին եւ ընդհանրապես եվրոպական երկրների մեծամասնությանը: Մա է դաժնակալանից մեկը, որ եւ գործատուները, եւ վարձու աճխասողները խուսափում են «բաց» աճխասավարձի և ազդեցությունից, նախընտրելով առձեռն սրվող «կանաչները», որոնք կամ սվերային (չհաշվառվող) ԵՊՀ-ում, որի մաս են կազմում, կամ ձեւակերպվում եւ դուրս են գրվում այլ, ավելի անվտանգ ծախսային հողավածներով: «Եկամտահարկի մասին» նոր օրենքը եկամտահարկի միջին սարեկան չափի առումով փաստական նվազում չի նախատեսել: Ամենից, եկամտահարկի չափվող նվազագույնը ամսական երկու հազարից

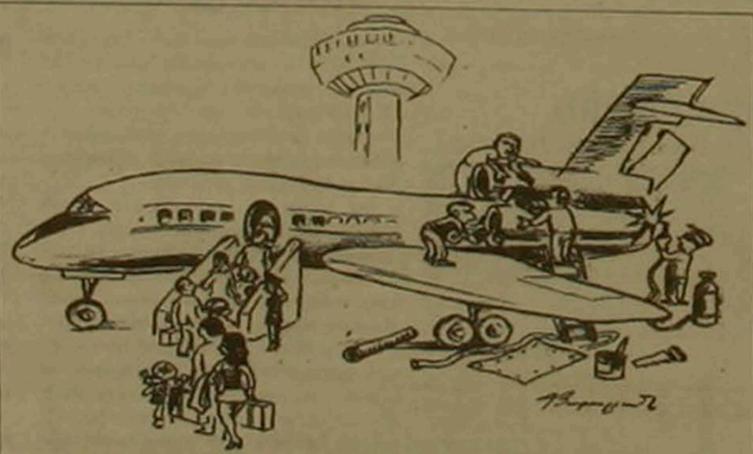
կողմից հաշվարկվող եւ նա ծախսերում արտադրվող սոցիալական վճարների նվազմանը զուգահեռ, ֆիզիկական անձի աճխասավարձից թափվող սոցիալական նվազմանը մոտ երկու անգամ ավելացել է (1,6 տոկոսից հասնելով 3 տոկոսի), այստիսով լրացնելով եկամտահարկի բեռը: Դրա հեռ մեկտեղ, դիվիդենդները (բաժնեձեռններից եւ բաժնեմասերից), ինչպես նաեւ բանկում ավանդների դիմաց վճարվող տոկոսները դուրս են բերված հարկման բազայից: Ավելին, այդդիսի եկամուտներ ստանալու դեղում կարիք չկա հայտարարագիր լրացնելու: Այստիսով, եկամտահարկի հիմնական ծանրությունը ընկնում է աճխասավարձի վրա, իսկ դա նախկինում է սոցիալապես առավել անառաջիկ խավերի: Հարստությունների բաժնեմաս բեւեռացման թայմաններում փաստորեն առավել հարուստներն ազատվեցին հարկերից, եւ իրենց հիմնական եկամուտները հայտարարագրելուց: Մա նաեւ սվերայինության օրինակաբանացման ձեւ է Այն համընկալ դրամային բաժնեձեռնական

են կիրառել 1995 թ.-ից միայն: Բոլոր երկրները չէ, որ զնում են դրամ, ևս ինչ որ առաջանում է սնտեսագիտական իմաստով կրկնակի հարկման դրոբները: Այսինքն ԵՊՀ-ում աճխասավարձի հարկվելուց հետո բաժնեմասերը եւ սեփականատերերին եւ հարկվում այս անգամ եկամտահարկով: Սակայն Հայաստանի կառավարությունը երեւ չարվա ընթացում ոչինչ չձեռնարկեց օրենքի այդ դրույթը կիրառելու ուղղությամբ: Մասնավորապես, այդդիս էլ ի հայտ չեկավ կառավարության որոշումը հայտարարագրի լրացման կարգի եւ ձեւի մասին: Միայն թե հասկանալի չէ, թե ինչու 1998 թ. դրամային բյուրոյում նախատեսվել են եկամտահարկի մուտքեր «փայամասնակցություններից, արժեթղթերից եւ ավանդներից ստացված եկամուտներից»: 1,4 մլրդ դրամի չափով, եթե ինչպես արդեն նշեցինք, այդդիսի եկամուտները 1998 թ. հարկման ենթակա չեն: Կոմունալ ծախսերի անհարկի եւ չհիմնավորված թանկացումներն մասնավորապես էլեկտրաէներգիայի եւ ջրի վարձերի գծով բնակչու

հարկային բեռի թեթեւացման թայմաններում ազգաբնակչության հարկային բեռը այս ընթացում ԵՊՀ-ում նախկին դեղում ոչ միայն չի դալակասելու, այլեւ ավելանալու է: «Հակաաճխասավարձային» և ազգաբնակչությանը, որ միջազգային կազմակերպությունների դրամային վերջին սարիներին անց է կացվում Հայաստանում, դեռեւս ԵՊՀ-ում ավելում է, ճիշտ է, ավելի մեղմ արտադրություն: Ազգային ժողովը, որ կարծեւ թե առաջին հերթին դրամ է արտադրող հասարակության մեծամասնության ԵՊՀ-ում, համեմայն դեղու, դրամի հակադրել կառավարության ֆիսկալ ձգտումներին, ոչ միայն իր դեղում չէ, այլեւ սնտեսական և ազգաբնակչության մեղ ոչինչ չի կարողանում հակադրել այս կամ այն խմբի ուղղակի լոբբիստական ձեռնարկ: Իսկ կառավարությանը թեթեւ խորհուրդ կայսինքն նորից վերանայել եկամտահարկի դրամային փերը եւ հարկման բազան, որը թույլ կա ամբողջացնել հարկային բեռի թեթեւացման վերջին միջոցառումները: ԱՄՆ-ԵՊՀ ԵՊՀ-ում, 1998 թ. ընդհանուր

Անվանագությունը՝ ազգային ավիացիայի գլխավոր հիմնախնդիր

Ոչ հեռու անցյալում և ազգաբնակչության ավիացիան այնքան էլ առօրյա մամուլի նյութ չէր համարվում, որը կարող էր իր հոգեբանական ազդեցությունը ունենալ թե լավ, թե վատ կողմերով: Երկրային թերթերը հազեցած են և ազգաբնակչության ավիացիայի մասին հողավածներով, որոնք (չնչին բացառություններով) համարյա մեկը մյուսի կրկնություն են, միայն սարբեր են հեղինակները: Բաղաճափական ավիացիայում խիստ կարեւորվում են օդային փոխադրողները եւ անենից առաջ օդային փոխադրամիջոցների անվանագությունը: Երեւի սրանից է բխում հողավածներում անընդմեջ կրկնվող հարցադրումը «Որտե՞ղ են խոստացված բոհնգները»: Սեկ արի է անցել այն օրից, երբ եւ էլ զնացի թարգելու, թե ո՞ր են բոհնգները: Գոնե մեկ արի առաջ բոհնգների մասին խոսք անգամ չի ապել ոչ Բաղաճափական ավիացիայի վարչության ղեկ Կ. Մնացականյանի, ոչ էլ այդ ժամանակ «ՀԱՌ» ավիաընկերության գործադիր տնօրեն Կ. Յարալովի կողմից: Ծավալուն թայմանագրերը եւ բազում գործընթացները ուղղված էին սուույց «Airbus 320» սիդի օդանավի վարձակալմանը, որն արդեն գործ է: Նաեւ իր անհամեմատ մեծ չափերի դաժնակալան (80 հազար տնեւա տարողություն) անհանգստություն է առաջացրել նոր բեռնահամալիրը, որով արդեն հեռախոսակալում է համաճարհային ավիացիոն հանրությունը: Նաեւ զարմանում եմ, երբ ամեն անգամ կարդում եմ, որ ԵՊՀ-ական բնակչության համեմատությամբ և ազգաբնակչության ավիացիայում և առաջին անգամ անել է աճխասավարձը: Իսկ եթե այս համակարգում մարդիկ փողոց

«չեն ԵՊՀ-ում», եթե 70 տոկոս կրճատումներ չեն եղել, ուրեմն նրանք սնտեսվար չեն եղել: Դարձից էլ թարգ է, որ վարչական առաջատու ղեկավար թե մեծամասնակ կրճատումներ լինեին, արդյունում կրկին կտրուկ ԵՊՀ-ում աճխասողները: Հողավածներում նաեւ երբեմն ուղճացվում են թվերը (օր. երեւակայական աճխասավարձի չափերը): Երբ են մեկ մեկ կարգին որակելու, որդեսից «դրամ» համարում ունենան: Որ մեր օդանավերը անվանագ են, կասկածի տեղի չի չալիս եւ նաեւ ոչ ոք առաջնությունը չէ ավիավարից: Իսկ որդեսից թարգ լինի, թե ինչ աճխասազար գործընթաց է օդային փոխադրամիջոցների անվանագության թայմանումը եւ վերահսկողությունը, ավելի խելամոհ կլինի այն ներկայացնել իր իսկ տեսով:

աճխահարկությունը, նոր չվերթերի բացումը հրամայական թայմանը էին դարձնում ավիաընկերության կառուցվածում մի ամբողջական միավորի ստեղծումը, որը դրամ է զբաղվել միմիայն թայմանների անվանագության հարցերով: «ՀԱՌ» ԴՊԲԸ 1995 թ. ստեղծված սեւչական բաժինը իրականացնում էր ավիաընկերության թայմանի անվանագությունը, աճխասանի անվանագությունը, ինչպես նաեւ ավիաընկերության ֆինանսական եւ մի ԵՊՀ այլ գործունեություններ, 1996 թ. վերակազմավորվեց, եւ բաժնի հիմնական ֆունկցիան դարձավ թայմանի անվանագության սեւչությունը: Այս սեւչության բաժինը աճխասում է սարեկան եւ ամսական թայմաններով: Մեակում է թայմանի անվանագությանն ուղղված ընթացակարգեր եւ վերահսկում դրամային դաժնակալանը թե տեխնիկական անձնակազմի, թե օդային, թե թայմանի անձնակազմի, թե ավիաընկերության համա

թայմանի ծառայությունների կողմից: Թայմանի անվանագությունը հսկվում է ոչ միայն «ՀԱՌ» ԴՊԲԸ թայմանի անվանագության սեւչություն, այլ նաեւ Բաղաճափական ավիացիայի գլխավոր վարչության (ԲՎԿ) թայմանի անվանագության սեւչության կողմից անձեւորյա սուուումներով: Առանց անվանագության իմաստ անգամ չունի խոսել որեւէ այլ կազմակերպչական աճխասանի մասին: Մեր օդանավերի թարգ զինված է ինչ եւ միջին սերնդի արտադրության օդանավերով (ZR-40, NE-134, NE-154, BK-86), որոնք առաջիկա երկու տարում կտառեն իրենց ԵՊՀ-ում ծառայողներին: Խիստ վերահսկողություն է սահմանված ինձնաքննության օրենսդրության թայմանի մասնակցի վերանորոգման վրա: Տարի առ տարի, ամիս առ ամիս, վթար առ վթար ավիացիոն անվանագության եւ թայմանի անվանագության խնդիրը ձեռք է բերում անդրազգային բնույթ: Միջազգային ավիացիոն հանրությունը, նախ եւ առաջ, ի դեմս ICAO-ի (Բաղաճափական ավիացիայի միջազգային կազմակերպություն), օդային հաղորդակցությունը եւ օդանավերի անվանագությունը առաջնությունում համար մեակում է համընդհանուր ծրագրեր եւ միջոցառումներ, որոնց իրականացումը եւ ներառումը Ազգային ավիաընկերությունների թայմանի եւ օդային հաղորդակցության ծրագրերում համադարձագիր բնույթ են կրում այդ հանրության անդամ-դրամայինների համար: Փոխհարաբերությունների առանձին որակ եւ մակարդակ է ներկայացնում ԱՊՀ երկրների միջոցա

կան ավիացիոն կոմիտեի (ՍԱԿ-ի), Ավիացիոն անվանագության միջազգային ֆոնդի (ԱՄՖ) եւ «ՀԱՌ» ԴՊԲԸ թայմանի անվանագության սեւչության բաժնի համազորակցությունը: Վերոհիշյալ կոմիտեին անդամակցող ավիաընկերություններին միավորող առաջին գործունե այն է, որ նրանք բոլորն էլ ԵՊՀ-ում են խորհրդային արտադրության օդանավեր, դրանից բխող բոլոր տեխնիկական եւ «հոգեբանական» խնդիրներով: Այդ երկու կազմակերպություններում էլ համագործակցությունը հնարավորություն է տալիս ընդհանուր լուծումներ գտնել ընդհանուր խնդիրների համար, փորձ փոխանակել, իրականացնել համատեղ հեռազոնություններ ավիացիոն անվանագության բոլոր խնդիրների վերաբերյալ, մեակել հանձնարարականներ, թողարկել տեղեկատվական բյուրոյներներ: Բաղաճափական ավիացիայի անվանագության սեւչության բաժինը սերտորեն համագործակցում է ICAO-ի, EOROKONTROL-ի հեռ, որոնց հեռ աճխասանում մեծ տեղ է հատկացվում նաեւ վերջիններիս կողմից կազմակերպվող ուսուցողական ծրագրերին եւ սեմինարներին, որոնց մասնակցությունը եւ գիտելիքների ձեռքբերումը անառակելիորեն խիստ կարեւոր է ներկա փուլում, երբ ավիացիայի աճխահարկ ինձեղացիոն գործընթացները ձեռք են բերում գլխատնայն արագություն, իսկ այդ գործընթացից եւ չունալու համար անհրաժեշտ է ԵՊՀ-ում ժամանակահատվածում յուրացնել այն, ինչը արեւմտյան ընկերությունները սովորել են գործարկում են ԵՊՀ-ում: ԱՄՆ-ԵՊՀ ԵՊՀ-ում, 1998 թ. ընդհանուր

Նիքոզագրային

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նավթը մի՞՞ս է հանգեցնում լեռնային շրջանի զարգացմանը

ԲԱՅՈՒ, 8 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՍ: Վերնագրում նշված է, որ համաձայն այլ հարցերի լուրջ քննարկումները կարելի է զսնել ԱՄՆ-ի Սերիլենդի համալսարանի միջազգային զարգացման և հակամարտությունների կարգավորման կենտրոնի «Նավթառաջ Կասպիական» զիսական աշխատության մեջ:

«Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակից Ջյազըմուլուն Վաչեհյանցին հարցրել է.

«Նավթառաջ Կասպիականը: Տարբեր հեռանկարներ» զիսական աշխատությունը վերջերս է լույս տեսել: Այդ աշխատության հեղինակներն են Մանդրեդը և արդեթանցի Դուրբանովը: Սերիլենդի համալսարանում շոտլանդացի դոկտորի ասիման Պաշտանյանը Դուրբանովը հետազոտության մեջ արժանանել է նավթով հարուստ երկրների զանազան հիմնախնդիրներ: Հեղինակները նշում են, որ ցանկացած երկիր իր սահմանում հայտնաբերելով նավթի յուրաքանչյուր անմիջապես էլ հայտարարում է «սեյ ոսկու» մասին և իր ձեռքում կենտրոնացնում ֆինանսական ու սեյտուրյան զարգացման և սոցիալական զարգացման արդյունքները: Պաշտանյանը լեռնային շրջանները փողոցը ծախսում են սեյտուրյան զարգացման և սոցիալական զարգացման արդյունքները: Մակայն փորձը ցույց է տալիս, որ լեռնային շրջանում «նավթադուրները» միջոց է, որ անհավանական է կոնսերվացիվ կերպով են օգտագործվել:

Նավթ արահանող երկրների սեյտուրյան ցանցում ենթարկվում է անսպասելի ճնշումների: Հեղինակների կարծիքով, դա լեռնային շրջաններում քիչ է սեյտուրյան ունեցող մեծակազմակերպությունները: Օրինակի համար, նավթի արտադրության նվազումը խիստ ազդում է արտադրության վրա, հետևաբար է նավթ արահանող երկրի բյուջեի վրա: Երկիրն սկսում է օտարերկրյա վարկեր վերցնել: Այսպես, Վենեսուելան, որը ամենախոշոր արահանողն է, վերածվել է մի երկրի, որը բնակչության մեկ շնչին հազվով բյուջեի ցածր օտարերկրյա դարձրել է աշխարհում:

Հեղինակները նշում են, որ անկախություն ստանալուց հետո նավթառաջ Նիգերիան, ինչպես ստանալում էր, վերածվել է անհասկանալի կարգավիճակի երկրի, որը էներգետիկ յուրաքանչյուրն է: Բայց այսօր Նիգերիայի բնակչության մեծ մասը աղիտ է, իսկ նրա սեյտուրյանը փայլաված: Նիգերիայի ֆառախական վարչակարգը բռնադատություն է, որը թաղված է կառավարչության մեջ: Հեղինակների կարծիքով, Կասպիականի զարգացման և շրջանային զարգացմանը, իսկ կառավարչությանը գերադասությունը սկզբ կառավարչությունները կընթանան Նիգերիայի ուղիով: Իսկ դա նշանակում է, որ «նավթադուրները» կհանգեցնեն սոսկ մի ֆանի մարդու հարստացման:

Աշխատության վերջում հեղինակները գրում են, որ մեծակազմակերպությունները, այդ թվում է Լորդեթանը, արդեն նոր փայլ են արել նավթային գործընթացների ուղղությամբ, և սակավին հնարավորություն կա խուսափելու վերոհիշյալ վնասակար միջոցներից: Իսկ դրա համար նոր ղեկավարները լեռնային շրջանները և անցյալին են աշխատել նոր սկզբունքներով: Կարելի է հուսալ, որ մեծակազմակերպությունները չեն կրկնի Նիգերիայի, Ինդոնեզիայի, Լիբիայի սխալները: Իսկ Արևմուտքի իր երկրները երկրներին օգնություն ցույց կտան ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների հարգման և կառավարչության վերացման արտադրություն:

Ննդկասանը բնակչության թվով աշխարհի առաջին ժողովրդավարական երկիրն է, բայց միաժամանակ ամենավաթ կառավարվող լեռնային շրջաններից մեկը: Ներու-Գանդի գերդասանի իշխանության չորս տասնամյակները, որոնք անխաղաղ լինելով կառավարված են 1885 թ. հիմնված Հնդկաստանի ազգային կոնգրես կուսակցության հետ, նշանավորվեցին լուրջ կառավարչական փոփոխությամբ և սնտեսադաս աղետալի ֆառախականությամբ:

Վարչապետ Վաջոդայի անձը: Նիգերիան, նա ներդրում է կարողանում է մարդկանց վաստակելուն ներդրել, լավ հեռանկար է բերում: 71-ամյա Վաջոդային ժողովրդին խոստանում է «բազմազանություն միասնության մեջ», իրենց ներկայումս էր, Հնդկաստանը հիանալի հարաբերություններ ուներ հարեան Պակիստանի հետ: Նոր վարչապետի ընդդիմախոսները լուրջում են, թե նա իր խոսքերով լուրջ փոր

ՃՐԱՆՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ

Հնդկաստանի նոր վարչապետ Վաջոդային

Հնդկաստանի նոր վարչապետ Աթալ Բեհարի Վաջոդային ներկայացնում է «Բհարաշիա Ջանաթա» կուսակցությունը, որը հիմնվել է 1980 թ. «Ջանաթա» կուսակցության լուծարումից հետո: «Բհարաշիա Ջանաթան» իր հետ դառն կնքում 17 մանր ու խայտաբղետ կուսակցությունների կողմից: Նա հարգանքով սարավ մարտի 29-ին Հնդկաստանում անցկացված խորհրդարանային ընտրություններում: Իսկ արդիվ 6-ին նախկին վարչապետ Բաջիվ Գանդիի այրին ծագումով իտալուհի Սոնյա Գանդին հռչակվեց ընդդիմադիր դառնալ Հնդկաստանի ազգային կոնգրեսի առաջնորդ:

«Բհարաշիա Ջանաթա» հնդկաստանի կուսակցություն է, որը իտալական կրոնա-ազգայնական սնտեսավարման անհանդուրժողականության և միջուկային սպառազինման կողմնակից է: Ուստի նոր կառավարության ծրագրով նախատեսվում է երկիր դարձնել միջուկային սերություն, որը մնում է լուրջ սարսափ ցանկություն, ֆանդի միջուկային զինանոցի զարգացման կոնկրետ ժամկետներ չեն նշվում: Հակասական է նաև

Չինաստանը հրաժարվեց կոմունիստական համակարգի եւս մի սկզբունքից

6 ԱՊՐԻԼ, ԵՅՍ: Չինաստանի կառավարությունը որոշեց դադարեցնել էժան բնակարանների հասկացումը: Դա վերջին արդ 50 տարիների ընթացքում կոմունիստական համակարգի գլխավոր սկզբունքներից էր: Հու

նիսից նոր բնակարանները միայն վաճառվելու են, իսկ արդեն գոյություն ունեցող բնակարանների վարձը կսրուկ կաճի: Հայտարարությունն այդ մասին արեց կառավարության բարձրաստիճան ժի ներկայացուցիչ:

«Տնտեսագետները» հրատարակել է, թե ամերիկյան օդաչուները են օդային գործակալությունը հաստատել են, որ ուղեծրով ղեկավար լուսնախույզը 100 կմ բարձրությունից սառույց է զսել լուսնի վրա: «Բլեմենթ» գաղտնի գործակալությունը ենթադրում էր, որ սառույց կա լուսնի հարավային բևեռում: Իմ մարդու լուսնի է, որ երկու անգամ լուսնից կա իյուսիսային բևեռում:

Գիտնականները 1961 թ. նշել են, ֆանի որ լուսնի բևեռների մոտ արեւի լույսը ընկնում է խիստ շոգ անկյունով, և խոնր հասակներին ճանաչալի չի հասնում, ուստի «սառույցը» հավանաբար լուսնի վրա ընկած հանգչող գիսասուղեր են, որոնք չեն գոլորշիացել: Մակայն 1994 թ. կասարած փորձերը հաստատում են լուսնի մակերեսային ցածր ռադիոառաջացումը հարավային բևեռից բերում են սառույցի ծայրային արձագանքներ: Բայց արձագանքները կարող էին այլ բանից առաջանալ: Տարածվեց հետազոտվում է մի գործիքով, որը կոչվում է նյուտրոն

Չուր լուսնի վրա

ստեղծներ, այն սառույց է փնտրում հաղորդելով ջրում դարձնակվող սարբերից մեկի հիդրոգենի ազդանշանը: Մարն այնուհետեւ հաշվում է այն նյութները, որոնք լուսնի մակերեսի վրա էին նեյտրոնները: Այդ նյութները գաղտնի մախան լուսնի մթնոլորտում ազատ թափանցելը, բախվում են ուրիշ սոսմների: Եթե նրանք դիտվեն ծանր սոսմների, ինչպիսիք զսնվում են ժայռոտ լուսնային ավազի հանքերում ռեզոլիտում, այնքան էլ լուսնի արագություն չեն կորցնի: Բայց հիդրոգեն սոսմները կտան են մոտավորապես այնքան, որքան նյութները, այնպես որ արեւի մեկի հետ բախումը կարող է նյութների արագությունը դանդաղեցնել: Մա նման է այն բանին, որ երբ բիլիարդի գնդակը դիտվում է մյուսին, կարող է անաւթ մնալ, իսկ եթե հարվածում է ավելի ծանր բանի, ասեմ սեղանի կողմի, դարգադես հետ է գալիս:

Այսօրվում, երբ նրան սահում են բևեռների վրայով, լուսնախույզը վերցնում է թուլացած նյութների

ՄՈՍԿՎԱ

Պետությունն Ռուսաստանի տախտակահին առաջարկեց չեղյալ հայտարարել կառավարության կարգադրությունը

234 պատգամավորներ դեմ են ռուսական ռազմականության գոյությունը հասնելուն

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՍ: Որ Պետական դուման որոշում է կայացրել դիմել Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինին՝ առաջարկելով չեղյալ հայտարարել վարչապետի լուրջառականաւ Սերգեյ Կիրիենկոյի ստորագրությամբ կառավարության 1998 թվականի մարտի 24-ի կարգադրությունը՝ Վրաստանի սահմանում զսնվող ռուսաստանյան ռազմականության գոյությունը: Համադասախան որոշումն օգտին այսօր Կլեբարկել է 234 պատգամավոր, ինչը ձեռնարկ է մնացել:

Տի, ընդգծում են պատգամավորները, Պետական «կառավարության գործողությունները դիտում է որդես անօրինական, Որ ազգային անվանագրության են նրա միջազգային հեղինակության համար բացասական հետեւաններով հղի»:

Ըստ ԻՏԱՆ-ՏԱՄՍ-ի հաղորդման, որոշումն մեջ նշված է, որ կառավարության կարգադրության մեջ վրայակոչվում է Ռուսաստանի և Վրաստանի միջեւ կնքված ժամանակագիր Վրաստանի սահմանում ռուսաստանյան ռազմականության գոյությունը մասին, որն այս պահին վավերացված չէ: Ռու

Այս առնչությամբ խորհրդարանականները նաեւ մասնաճեղ են կառավարության կողմից «Որ միջազգային ժամանագրերի մասին» համադասական օրենքի խախտման անթույլատրելիությունը:

Որոշում կեցերից մեկը նախատեսում է, որ եթե կառավարության կարգադրությունը չեղյալ չհայտարարվի, Պետական կոմիտեի գլխավոր դասախաղությունը՝ «Ռուսաստանի ռազմականության անաւթ գոյության օրենքներն անօրինականորեն Վրաստանի հանձնելու փաստով» րեական գործ հարցելու խնդրանում:

ՀՄՄՈՍ

Վերանիա-Թուրքիա. Գլխավորապես անհամար

Օրենս Գերմանիայի կառավարության փոխտեսակ Չեքերս Ընոյիցը Բնագետ է Թուրքիայի վարչապետ Յետիք Յըլմազի այն հայտարարությունները, որոնց համաձայն երկու լեռնային շրջանների հարաբերությունների վաստակման հիմնական զարգացման և զարգացման հարաբերություններն են Գերմանիայի կառավարությունը ու վարչապետ Չեյմուս Բոլը: Ինչպես հայտնի է, Թուրքիայի վարչապետը գերմանական թերթերից մեկում տպագրված հարցազրույցում ասել է, թե Բոննը հնարավորին արել է երկու լեռնային շրջանների հարաբերությունները արելու համար: Ի դասախան Ընոյիցը հայտնել է, թե Յըլմազի հայտարարությունները կարող են վաստակել Գերմանիայի կառավարության և երկրում աղորդ 2,5 մլն Բուրլ ֆառախացիների հարաբերություններին:

Պետական «կառավարության գործողությունները դիտում է որդես անօրինական, Որ ազգային անվանագրության են նրա միջազգային հեղինակության համար բացասական հետեւաններով հղի»:

Թուրքիայում կարսադրվեն ասնկեր

Ըստ «Անադոլու» լրատվական գործակալության, Թուրքիայի իշխանությունները Բնագետ են 1000 ասնկ արտադրելու ծրագիրը, որը կարճեւ 7,5 մլրդ դոլար Թուրքիայում ասնկեր արտադրելու և բանակի 650 ասնկեր արտադրանքները ծրագրի համար սասնակ երկրների ընկերություններ առաջարկել են ներկայացրել բանակի հրամանատարությանը և լուրջ փորձությունները մասնաճեղ են նշանակել: Ռազմուծն արդիականացնելու ծրագրերի համար Թուրքիան սովորաբար ծախսում է արեւելյան 2,5 մլրդ դոլար, սակայն առաջիկա տարի արեւելյան ընթացքում հայտարարվել է, թե այդ նպատակին կհասնալու 31 մլրդ դոլար:

«ԵՐԵՎԱՆ»

Ռուսաստանը հետազոտական ռեակտոր է կառուցելու Իրանում

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՍ: Ռուսաստանը Իրանում կառուցելու է հետազոտական ռեակտոր՝ միջուկային նյութի ոչ ավելի ֆան 20-տոկոսանց հարստացմամբ, եթե Իրանի կառավարությունը համաձայնություն տա: Ըստ ԻՏԱՆ-ՏԱՄՍ-ի, այդ մասին հայտարարել է Որ ասնային էներգիայի նախարարի լուրջառականաւ Վլադիմիր Լիզնովը, որ արդեն նախապատրաստված է ժամանակագիր նախագիծը: Նա նշել է, որ 20 տոկոսանց հարստացումը մնում է ասնային էներգիայի միջազգային կազմակերպության սահմանած կանոնների մեջ: Ինչ վերաբերում է Բուրեի ասնակայանի կառուցմանը, ապա այդ ուղղությամբ աշխատանքները արդեն սկսվել են, նշել է նախարարի լուրջառականաւ:

«ԵՐԵՎԱՆ»

Լասվիա. Լուրջ փորձությունների ժամանակը

ՌԻԿԱ, 8 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՍ-ԻՏԱՆ-ՏԱՄՍ: Ծայրահեղականությունը ստանում է Լասվիայի կայունությանը, եկել է լուրջ փորձությունների ժամանակը երկրի անկախության և ժողովրդավարության համար: Այդ մասին ասվում է Լասվիայի կառավարության ղեկավար Գուրնարս Կրասցի հայտարարության մեջ, որը նա արել է արդիվ 6-ին ռուսական դեսպանատան մոտ տեղի ունեցած ժամանակագիր և արդիվ 2-ին Ռիգայի սինագոգի մոտ վարչապետի նույնտիպի արարից հետո:

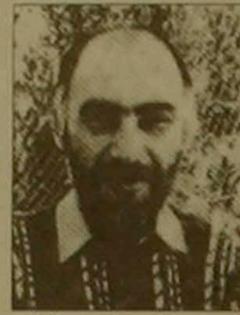
Այդ սարից հանցագործությունների նպատակը դարձ է հասարակության մեջ սեղծել անհուսալիության զգացում, «վարկաբեկել Լասվիայում ավանդաբար լավ ազգային հարաբերությունները և խախտել երկրի միջազգային վարկը, ստատուսի ճակ դնելով բարենորոգումների հաջող գործընթացը և այնտիպի նպատակներ, ինչպես նախադրության և ԼԱՏՎԱ-ի մեջ մեկնել», իր կարծիք է հայտնել վարչապետը:

Գուրնարս Կրասցի «կրակահեղուկ դասադարձել է այդ հանցագործությունները» և խոստացել հնարավոր ամեն բան ձեռնարկել, որդեսի մեղավորները խստիվ դատվեն:

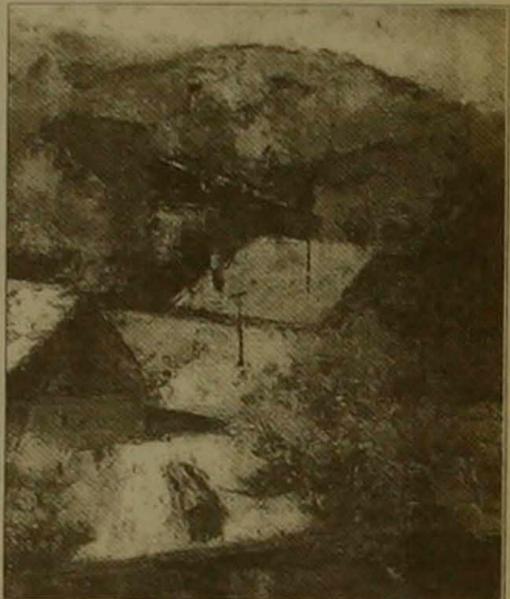
«Տնտեսագետները» հրատարակել է, թե ամերիկյան օդաչուները են օդային գործակալությունը հաստատել են, որ ուղեծրով ղեկավար լուսնախույզը 100 կմ բարձրությունից սառույց է զսել լուսնի վրա: «Բլեմենթ» գաղտնի գործակալությունը ենթադրում էր, որ սառույց կա լուսնի հարավային բևեռում: Իմ մարդու լուսնի է, որ երկու անգամ լուսնից կա իյուսիսային բևեռում:

Գիտնականները 1961 թ. նշել են, ֆանի որ լուսնի բևեռների մոտ արեւի լույսը ընկնում է խիստ շոգ անկյունով, և խոնր հասակներին ճանաչալի չի հասնում, ուստի «սառույցը» հավանաբար լուսնի վրա ընկած հանգչող գիսասուղեր են, որոնք չեն գոլորշիացել: Մակայն 1994 թ. կասարած փորձերը հաստատում են լուսնի մակերեսային ցածր ռադիոառաջացումը հարավային բևեռից բերում են սառույցի ծայրային արձագանքներ: Բայց արձագանքները կարող էին այլ բանից առաջանալ: Տարածվեց հետազոտվում է մի գործիքով, որը կոչվում է նյուտրոն

«Ազգ»-ի ցուցաբերում

վում են բնությունն ու վում են գեղեցկության մարդիկ, որոնք կար- խորհրդանիշերով

Անդրանիկ Սիրզոյանը ծնվել է 1949 թվին, Երևանում: Ավարել է Երևանի հաշվառու Արվանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի գեղագիտության ֆակուլտետի նկարչական բաժինը: Անդրանիկ Սիրզոյանի ստեղծագործություններում կարելու-

ՄՍԱՀՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Պուշկինի արշանը սպասում է իր հոգեհայրերին

Դեռևս արիներ առաջ Պուշկինյան լեռնանցի թունելի բացման ժամանակ Հայաստանի կոմկուսի կենտրոնի առաջին ֆարսուղար Անտոն Քոչինյանը հեծաբերվեց բանաստեղծի բարձրավանդակի գիտյուս հարթանդակով, որը զարդարում էր թունելի մուտքը: Հեղինակին ստեփանավանցի վարդես Շավարս Հովհաննիսյանին Ա. Քոչինյանը «հանձնարարեց» կերել բանաստեղծի ֆանդակը թունելի մուտքի մոտ սեղանի վրա նրա կիրովականաբան եղբոր ֆանդակագործ Բոգդան Հովհաննիսյանի ֆանդակի մանրակերտը:

Ստեփանավանցի վարդեսը, որը մեզանում արդեն հազվագեղ բազալագործներից է, տեղի ֆանդակագործների գերասանից, մեծանուն բանաստեղծի 3,6 մետր բարձրությամբ ֆանդակը կերտեց միաձուլյալ բազալաքարից: Տարիներ անցան, փոխվեցին ժամանակները: Քանդակը դեռևս վարդեսի բացօթյա արվեստանոցում է: Եկող արի լրանում է Ա. Պուշկինի ծննդյան 200-ամյակը: Հավա-

ՄԱՆ ԱՆԵ ՄԱԿՈՅՏ

Արմեն Եփոյանի նկարները վաշինգտոնում

Արմեն Եփոյանի «Բնությունը վերազակներեն» խորագրով ցուցահանդեսը, որը բացվել է Վաշինգտոնի Ալլա Ողջերս Պուշկինառահում մարտի 20-ին, գործերում է միջնադարի 15-ը, հաղորդում է «Արմինյան Սիրզոյանի փոխադրված» արվեստագետի վերջին ցուցահանդեսը: Արվեստագետի վերջին ցուցահանդեսը արժանանում է մեծ շահույթով: Արվեստագետի վերջին ցուցահանդեսը արժանանում է մեծ շահույթով: Արվեստագետի վերջին ցուցահանդեսը արժանանում է մեծ շահույթով:

րահում բացվել է 1993-ին, որից հետո Ամերիկայի արվեստի 15 տարեկան արվեստագետներում մասնակցել է ինչպես խմբակային, այնպես էլ երեք անհատական ցուցահանդեսների: 1995 թ. «Ավարից ելուստ» հանդեսի փոխադրված համարում ուր էլանց մի հոգեվանդակ էր ստացվել նրա կյանքի երկրորդ մասին: 1996-ին մի ֆանդակագործի Հայաստան է ներկայացրել Համապատասխան բանկի կենտրոնում կազմակերպված «Քարոզակա» արվեստ» ցուցահանդեսում:

Եփոյանը Հայաստանում է ցուցահանդես եղել երկու անգամ: 1993-ին Գրողների միության կողմից ֆանդակագործի կուրսում Արզալ Արմինյանի «Կարմիր լիակուսի» գրքի ֆանդակագործի: Գիրքը նվիրված է արձակագիր Վարդան Գրիգորյանի ստեղծագործություններին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Չ ուն ազգային-մեկուսացման, ազգային դիմագիծ ու նկարագիր հուճուղ անեն մի անձի հասցեին չի ուժանալու զուտ հայեցի հարցը բնիկ որեղանցի՝ ես: Լման հարցի է արժանանում նաեւ հայրենի հողը փրկող զինվորը: Այդ հարցի դասաստիանն առել են ոչ միայն ինքն ու նոր մասնադարանցիները, այլ բոլոր նրանք, ովքեր սարքեր առիթներով ճանաչել են ինքն մասնադարանցի Բաբկեն Չուգասյանին, որը հայազե-արեւելագեց էր, մասնավորապես ձեռագրագեց բանաստեղծ, լեզվաբան, դասարան, գրախոսարկիչ, բառարանագեց-բառարանագիր: Այնքան բեղմնավոր է գրի ան-

թյունների դակասը միջ էլ զգացվում է մեր մասնադարանցի մեջ: Չուգասյանի ջանքով է հայտնաբերվել, աղյա հրատարակվել Հովհաննես Սեբաստացու «Պատմություն Սեբաստիոյ»՝ եղեռնի արիներին կորած ձեռագիրը: Դրանց հաջորդելու են գալիս Սայաթ Նուվայի «Խաղերի», Դավիթ Անիադի «Սահմանի իմաստասիրություն» երկի 13-րդ դարի ձեռագրի եւ այլ ուրուված ու զանազան ձեռագրերի, մեր առաջին տպագիր գրքի «Ուրբաքարի», «Տաղարանի», «Պարզասունարի» նմանահանությունները:

Որոնաձը ձեռագիր էր, զսածը մի աշխարհի մի ձեռագիր, ինը ձեռագրերնի գործին զուգընթաց հասցրեց անել այն, որին կոչված էր միայն ինքը: Իր աշխարհն ունեցող գիտնականին հասուկ էր խորաքննարկությունը: Արմասներ որոնել ոչ միայն գրական, այլ նաեւ ժողովուրդների մեջ: Միայն ժողովուրդներն են հարստացնում միմյանց: Այդ իմաստով հեծաբերի ուսումնասիրություն կատարեց թեմա ունենալով «Հայ-իրանական գրական առնչությունները 5-18-րդ դարերում», որով նա դարձավ բանասիրական գիտությունների թեկնածու: Տասնամյակների ընթացքում աշխարհի սարքեր երկրներում Չուգասյանը մասնակցել է արեւելագիտական եւ հայագիտական միջազգային

Նա մեր շեռագրասունը հարստացրեց դասական նկարագրով

Բաբկեն Չուգասյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ

խոնջ մեկի վասակը, որ, բող հողատուներն ներող լինեն երեւանի Մասնադարանի մեղվաբան նվիրյալները, բույլ է թախա առել՝ նրա աշխատասիրությունը բուն միջբարյանական էր: Լման հիշողուի Բաբկեն Չուգասյանը ճանաչմանը անմնացող իր այրումով էր արժանացել՝ արմատով սեբաստացի է, գործով միջբարյանցի: Այն հիմա անվանի ձեռագրագետի ծննդյան 75-ամյակը լույ առիթ է, որ հազար բառերից ու խոսքերից առաջ խոնարհումով առնել զոյս ի ֆորոց ինչ մասնուցանեն... Մասնուցանեն, բայց ինչպե՞ս, երբ նրա ամբողջ կյանքն էր նվիրում: Դասական դարը կեցվածով գիտնականի, ձեռագրերի անսակ ծովը սուղազած ձագորակածը կյանքը եղավ մի դարը որոնում: Եթե կա որոնում, անհանգիստ որոնողը, որոնումի գործունը կա, աղյա որոնողը զանգե-զանուը որդես ձեռագիր դիտի լինի: Ձեռագրերի ծով եւ նաեւ հիբոդությունների լույս ամբար: Հրայր Ածադյանը հրատարակում էր իր «Արմասական բանաստեղծությունները» Մեծն Ածադյանը տարանում շուտ մեծանալով՝ միջ բառով, արմատով իր հեծ խոսող երիտասարդ բանաստեղծի հեծ: Համարձակվում է խոսել բառի, արմատի, բառն ուրույն ստուգաբանողի լեզվով, նաեւ վիճում է: Ածադյանն առեւ ինքնամոխիվում էր, բառերն ու արմատներն առեւ առնում էր ափի մեջ ու մտածում բառի կենսագրության, անցած ծանադարի մասին: Օրեք հեծո շնորհակալ էր լինում հունս ազգային: Լեզու իմանալը դեռ իմացությունն էր: Միայն էր Չուգասյանի լեզվիմացությունը: Ածադյանից հազար բան է լսել, երբ մեծ լեզվաբանի առաջարկով նրա տուն էր գնում դասեր անելու համար: Այն միջ Մասնադարանում դիտի հիբո Ածադյանին: Դիտի հիբո, մանավանդ, երբ խոսել էր բացվում 18-րդ դարի հուճարձան համարվող մի ձեռագրի մասին: Հուճարձան է, բայց ո՞ր է: Հիբո Ածադյանին, որը թավրիզում տեսել էր «Բժեկարան ձիոյ եւ առասարակ գրասենյոյ» երկի ձեռագիրը: Չուգասյանը երկար որոնեց այդ մասյանը: Իրանը հեծու էր, բայց դարձվեց, որ բավրիզաբանակ Ձարեհ եւ Աղիհեն Սարաջյաններն իրենց հեծ Ամերիկա են տարել իրենց ընտանեկան սրբություն ձեռագիրը: Այդ բանկազին ձեռագրի համար արժե աշխարհի ծայրը հասնել, միայն թե կարողանալ փրկել կորուստը: «Բժեկարանի» մանրամասն ուսումնասիրությունը վկայեց, որ Ածադյանն իզուր էր ժամանակին նրա մեջ տեսել բուն վերծանողին: Այսօր արժե առել, որ ոչ միայն բուն ձեռագրերով, այլեւ մասնադասարանների հիման վրա նա ուսումնասիրել է միջբարյան բազմաթիվ ձեռագրեր: Ամանյանի գործ կարել է համարել Բաբկեն Չուգասյանի կազմած մեծանուն բանաստեղծ, հայազե-արեւելագեց Գեորգ Դոյր Պալասեցի Տեր-Հովհաննիսյանի կյանքի եւ գործունեության արեւոյնությունը (1737-1811): Լման արեւոյն-

գիտածողությունների եւ խորհրդակցությունների, տուն Մասնադարան է վերադարձել բազմաթիվ եզակի ձեռագրերով, փաստաթղթերով, «հայոց նյութական մեկուսյթի արժեքավոր հուճարձաններով» եւ հարստացրել է միջ հարուստ մեր Մասնադարանը: Այնքան արժեքավոր հողվածներ, ուսումնասիրություններ է գրել, որ դրանց տակ վերնագրային իսկ թվարկումը էջեր կբաղդեցներ: Ամեն մի գրում, ամեն մի հողվածում բարբախում է հայրենի գած մարդու եւ նրա իսկ ձեռով հայրենի, տուն, ձեռագրասուն գած ձեռագրերի սիրը: Այդ, ձեռագրի սիրը, որը սիրեն է նույն հողասար ձեռքի: Դիտանկար-ակնարկները մի անբողջ արվ է սեղծել նվիրված ոչ միայն մասնադարանիներին, այլ նաեւ մեր մեկուսյթի երախտավորներին, երբ էլ չմտածելով, որ մի երախտավոր էլ ինքն է: Հանրագիտարանային հակիրճ հողվածների տվոր հեղինակը մեծ հայրենադարձության 50-ամյակի առթիվ հաղթահարելով Հիբոկական ցավը, կարողացավ կազմել, հրատարակել «Հայրենադարձ իրանահայ դեմքեր» հանրագիտարանային արժե ունեցող գիրքը: Աշխարհում իր աշխարհն ունեցող գիտնականը սերված սեբաստացի ծնողներից, առանձնահատուկ սեր է սեծում հայաբնակ եւ աշխարհացրվ սեբաստացիների հանդեմ: Եվ Հովհաննես Սեբաստացու «Պատմության» զանազան ձեռագրի նման նրա համար բանկ էր ամեն մի մարդ ու ամեն մի ձեռագիր: Նրա աշխատասիրությամբ բազմաթիվ գրքեր են իմ-բազմվել ու լույս տեսել, տպագրության է դասարան, հասկանալի է վերծանել, բառարաններ է կազմել, ուսումնասիրություններ է կատարել, գրական հաղորդումներ է արել, մեր այս կամ այն հեղինակի օգտագործած օտար բառերի բառարան է կազմել, աղյա է նոր հայրենիքի վերածնունդով, հայրենիքում նոր Սեբաստացի կյանքով, ինքն սեբաստացիների կյանքով, բայց նրա մեծ կյանքը մնացել է ձեռագրերի ծով աշխարհը՝ ինքն էլ իր հարուստ ձեռագրաշխարհը թողնելով սերունդներին: Հայոց ձեռագրերի զանգե-զանուը ոչ միայն մարդիկ են զանում իրար, այլեւ մասյաններ: Բաբկեն Չուգասյանը իր թեղուն կյանքի ընթացքում սեղծեց զուտ իր չուգասյանական մասյանը, ու թե ինքն արիների ընթացքում հանդիպեց ու վերծանեց բազմաթիվ հիբասակարգեր, աղյա վասակավորի նրա հիբասակարգ հուճուղ է, որ նա մեր ձեռագրասունը հարստացրեց դասական դարը կեցվածով, ձեռագրերով, որ երբեք Ամանուն չի հիբոկելու, թեւ ինչ միջ հեծու էր մնում... դափնեվորված անուններից: Նրանը մեկի, նվիրյալի իր գործն անելն էր: Միջ բարի հիբասակարգ լուսավոր ձեռագրերի համար իր լույս հողուց միջ կերն հանող մարդուն:

երի աշխարհում: Ձեռագիր... Միայն գեղեցիկ բառ է: Մա մեր դասությունն է: Պատմության արմատ, կորիզ ունեցող էջն է: Ձեռագրեր աշխարհի սարքեր երկրներում, անհաս մարդկանց մոտ: Հրաբ է, երբ խոսել է լու-վում ձեռագրերի տունը: Տարիներ շարունակ այդ ամենի ծնարարի ու թեւաբաց վկան, հենց կազմակերպիչն է եղել անվանի բանաստեղծ: Եվ բազմաթիվ հողվածների հեծ հասցրել է հրատարակել նաեւ իր իսկ հեղինակած «Ձեռագրերի աշխարհում», «Ձեռագրերի հեծերով» արագիր գրքերը: Եվ այս, եւ այլ գրքեր, ինչպես նաեւ ձեռագրերի բախտն ու ձեռագրագիր վերաբերող բազմաթիվ հողվածներ, ընդհանրապես ձեռագրագիտական եւ ժամկոդական նոթեր (ինչ ժամկոդականություն, երբ չես հարստանալու նոր ձեռագրերով) գրել է արձակագրի սրակ մեկով, հայրենասեր մարդու, հենց Մասնուցու աշխարհի դարձելով: Տասնամյակների ընթացքում միջ էլ զգացվել է որոնում գրի սեր գիտնականի լայնախոհությունը, բանիմացությունը, փայտեղյակությունը: Նրա շուտ ու շուտ հողվածներ թողնում են անբողջական ուսումնասիրության, գրի տպագրություն, արժեներ, որ նա սփռել է ինչպես հայրենի, այնպես էլ սփյուռնահայ մասնույկ էջերում: Մասնադարանում մի մասնադարան էլ նա էր:

Երանկալիքասակ Բաբկեն Չուգասյանը գրի հեծ մեծանալով է Իրանում առաջին իսկ ելույթներով ցույց տալով, որ գրախարհ է մեծում լրջմիջ մի մասնուցական, որ աշխարհին բան ունի առելու: Որոնումների մի երկար ու թեղուն ծանադարան անցնելուց հետո, դառնալով մեր Մասնադարանի գիտուն սյուններից մեկը, տասնամյակների ընթացքում երբեք դադար չառավ նրա գրից, հարցականներով խոսել լուճեցավ փոխանու-

ՀՐԱՅՆԱ ՄԱՌԵ-ՄԱՅՆԱ

